

Ese de două ori in septimana: **Joi** si **Duminică**; era candu va pretinde importantia materiloru, va est de trei seu de patru ori in septimana.

Pretiuul de pnenumeratiune,

pentru Austria:	
pe anu intregu	8 fl. v. a.
„ diumetate de anu	4 fl. v. a.
„ patrarin	2 fl. v. a.
pentru Romania si strainetate:	
„ anu intregu	12 fl. v. a.
„ diumetate de anu	6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespondinti ai nostri, si de adreptulu la Redactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresa si corespondintiele, ce pri vescu Redactiunea, administratiunea seu speditura; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica

Pentru **anunse** si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde cate 7 cr. pe linia; repetirile se facu cu pretiu sca-ditu. Pretiuul timbrului cate 30 cr. pen-tru una data se anticipa.

Budapesta, in 17 noemvre n. 1875.

Tochmai incepusera domni stapanitori ai nostri a se lauda prin foile lor si prin cele straine ce li stau la dispositiune, cumca in Diet'a lor, discussiunea asupra bugetului pentru anulu urmatoriu 1876, atatu decurge de incetu si liniscita, incatu ea are se se termine in pucine zile, ca si cum — nici n'ar fi fost, — unu lucru ce — firesce este mare meritu pentru ministeriulu actualu, — candu de o data, fora veste, liniscea se turbura, par' ca necuratulu ar fi apucat'o si s'gduit'o bine. Mai antaiu se nerucisiera nisce fulgere in atmosfera, dupa fulgere — urmara tresnete, er dupa atacuri amare si ironii brute, — *scandalu colosale!*

A venitu amiculu nostru **Borlea**, de parte din Zarandu, se mai veda si elu o data pre domni si — se li mai spuna si elu, inca una data, probabilmentu cea mai de pre urma ora, cea-ce toti scimu si sentimu, si-o sciu si domni, si si-o marturisescu cu fruntea neretiurata si intre suspine, candu sunt numai ei de ei, dar — o data cu capulu nu vor s'o reconosca in publicu, naintea lumii, — firesce, pentru ca este fapt'a lor, rezultatulu omeniei si maestriei lor, — cumca adeca — *relele si necesurile, miseria si ticalosia, volniciele si foradelegile*, s'au inmultitu — in modu ne mai pomenitu in tiara, si ca — desperatiunea incepe a cuprinde spiritele, si ca — nu se mai afla — cine se ajute, — nici colodiosu, si nici iciu susu, si ca — nu e bine, nu pote se fie bine asi, si se aiba urmari bune acesta trista stare!

Li-o dise si spuse in limbagulu seu celu sinceru si simplu; dar — o si pati! Inalt'a Casa, turm'a cea disciplinata, mi ti-i petrecu si comentu plansorile si vainerile si descoperirile cu unu cinismu si-o ironia, si unu sgomotu asurditoriu!

Era tochmai, par' ca legelatorii nostri vrea voia serba mare triumfu, pentru — calcările de lege, vatemările si dorerile ce se areta ca se facu poporului si a nume Romanilor! O scena mai dorerosa si mai indignatoria — abia ni potemu intipui! Ea, pana un'a-alt'a, pare-ni-se ca areta in modulu celu mai eclatante, cumca reprezentanti adeverati ai poporului si nationalitatiloru tierii, n'au locu in acesta adunare! —

Mai la vale publicamu discursulu d-lui **Borlea**, dupa cum ni s'a comunicatu acel'a de catre reportorele nostru; dar observamu, ca — lipsindu-ni stenografi'a, n'am fost in stare d'a intercala introrumperile si apostrofările cele multe si caracteristice, ce s'au facutu din partea multimei domnit'oria in Dieta; din acesta cauza, macar ca se guste si se-si cascoige o ideia despre acelea — onorabilulu publicu alu nostru, venimu a traduce si reproduce la acestu locu cateva pasagia — verbalmente dupa „Hon“ de sambata sera, cari ni ilustra catu se pote de viu — spiritulu astadi domnitoriu in tier'a Imperatului, din coci de Laita! Eca cum suna acele pasagia din discursulu lui **Borlea**:

„Stapanirea nu ni spriginosce nici o scola. (Multimea: bine face!) Ba inca ni inchide scolele infintiate prin contributiuni private. (Aprobaru!) In tota diu'a, din cause false, ni oprescu cartile de scola. (Multimea: forte bine!) — Dupa DVostra bine, dupa noi — nu. — Ati votatu legea de nationalitate. (Destulu de rou! 1) Fie fost bine seu rou; dar o lege. (Trebuie strersa!) Dar pana o veti sterge, trebuie s'o tioneți si dvostra, precum o tioneamu noi. (Ilaritate. Asia o tioneamu si noi!)

Judecatoriile nu primescu scrieri decatu numai in limb'a magiara. (Forte-bine!) si judecatile nu se comunica partiloru de catu numai in limb'a magiara. (Aprobaru.) Cu unu

cuventu nationalitate se despia de tote drepturile, etc. etc. —

Ne cuprinde — martisimu — pre noi rusinea, pentru nerusinea atatoru manifestatiuni cinice, atatoru batai de jocu de — desconsiderările drepturiloru poporului! Dar — tuturoru inse pusera corona reflexiunilor ce se fecera din partea dlui ministru-presiedinte **Tisza**. Acest'a nu se affi a-si forma titlu de lauda si marire, din plansorile si vaietel' lui **Borlea**; er in catu, pentru critic'a ce i-o fece acest'a, din incidintele emisului *ukazu* alu seu, prin carele provoca pre municipia, se staruiesca, ca comunele se nu se folososca de dreptulu lor d'a scrie in limb'a loru nationale, ei — intru interesulu propriu — se scrie cãtra tribunale — pururia in limb'a magiara, — in acesta privintia, depunendu totu respectulu ce si-ar detori sie-si si lumii culte, cu trivialea sa rabulistica — nu proiecta a-si lua refugiulu la tiganesca justificare, ca — densulu n'a „demandatu“, ci numai a „provocatu“ la *parasirea dreptului legale!* Ca si candu lumea ar fi atatu de prosta, se nu pricepa ca — *ce va se dica provocarea unui ministru!* — Si-apoi in fine dlu **Tisza** si sprima bucuria, ca provocarea lui a avutu efectu, si — infera *amagitori*, pre ceice staruiescu la tineria legii si invetia poporulu a se folosi de dreptulu ce are dupa lege!!

La atata a ajunsu patim'a orba a d-lui min.-presiedinte **Tisza**. Densulu — ametitu de orgoliulu ambitiuniloru sale, nu vede si nu pricepe — periculosa logica si morala, de carea este elu condusu; nu vede si nu pricepe, ca — mane-poi-mane se pote, ca altu-cineva dela potere, se provoce cu — inca mai securu efectu pre comunitati la ceva, pentru care dlu **Tisza** si cu ai sei mameluci ar ave numai a plange pana ar fi!

Acesta orbia, acestu jocu usioru si frivole alu domniloru magiari — cu totu ce e si trebuie se fie scumpu si sacru unui poporu, — de buna sema o se li mance capulu! —

Acestea s'au petrecutu in diu'a de sambata. Prin ele credemu a se fi doveditu ca domni magiari de la potere, trairu in — nebu'n'a si nefericita sinamagire, cumca prin trafic'a si violentia loru de la alegerile d'asta vera, dar declinitu prin miserabilitatea sedusiloru alegetoriu romani in cele mai multe cercuri, *vocea doreriloru poporului romanu s'a innadusitu si — sentiulu de nationalitate a peritu*, — la sunetulu vocei lui **Borlea**, de o data trasarira ca dintr'unu somnu plinu de visuri dulci si asi si-versara cu profusiune man'a prosta asupra realit'ii amare! Dar — acest'a nu indrepta reulu, nici nu usuradia situatiunea; pre cum dovedi mintenu cea mai d'aprove dia de desbatere, *siedinti'a de alalta-ieri*, adeca de luni in 15 nov. 1875, siedintia dintre cele mai furtunose si scandalose in istoria parlamentarismului magiaru! —

Mai antaiu — unu erou gigante, ce e dreptu, pan'aci necunoscutu, dar cu atatu mai infricositate (!) esi pe scena, pentru d'a combate si nimici pre **Borlea!**

Dlu **Ciple Zsigmond**, deputatu — nou, teneru, romanu, alesu de romani, din Marmatia lui **Dragosiu**, incepe cu — a senecagi ca se ataca bugeculu pe temeie de cele no assistinti, si-apoi se scola asupra lui **Borlea**, carele a vorbitu in numele Romanilor, precandu si densulu, dlu **Ciple**, este reprezentante unu cercu romanu, si ca atare elu trebuie se protestadie in contra aduselor plansori ne'temeiate, ce nu sunt ale poporului romanu, car le scio forte bine, ce datorosce patriei, cum trebuie se aduca tote sacrificiele — pentru bunetatile ce i le ga-

rantedia patria! Plansorile lui **Borlea** de felu nu sunt adeverate. Deca guvernulu opresce cate o carte romana, acest'a bine face, caci acelea cuprinde principie si date false si pericolose pentru poporulu romanu!

Nici acea nu e adeveratu, ca la judecatoriile nu s'ar respecta romanimea; din destulu se respectadia acea. In catu pentru legea de nationalitate, aceea inca se tione, numai omeni de categoria lui **Borlea** nu o tione! — In fine provoca pre guvernulu, a ingrigi, ca omenii ce arunca neghin'a printre poporu, se se infrene si delature! —

Astfelu cetiramu negru pre albtu, in foile domniloru, essentia cuventului verguru alu — bravului reprezentante romanu alu braviloru romani din Marmatia, din patria — tradatoriulu odeniora **Dragosiu**, ce a comis colosalea crima, d'a funda unu statu romanu, care bata de atatea ori — pre unguri si pre turci!

Cu catu mai mare, mai gigatecu erou este — dlu **Ciple!** Cetti-i, romani din patru unghieri — bravur'a si intieptiunea si admirati-le si — inchisati-vo lui!

Nime se nu cutesa a se indoi, ca celo dise de marele deputatu **Ciple**, ar fi purulu adeveru, pur'a intieptiune si convingere a sa, — macar deca de la o margine a tierii pon la cealalta — tota lumea, pre tota diu'a ar vede, ar senti chiar contrariulu! Caci — pre unu **Didieu** vi spunemu, ca — *marele Ciple, nu le-a disu de catu dupa cum i-le-au sioplitu domni magiari de la potere, er cole-ce acci'a dicu despre noi, tote sunt — purulu adeveru si — ele fusera aplause de turm'a mameluciloru cu usulotire!*

Modelu de reprezentante romanu, la Diet'a magiara, acestu **d. Ciple!** Elu — celu pucinu cu unu capu de calu — intre cu in bravura pre toti renegatii nostri de pana acum'a. Toti voru se plesnesca de necazu si de invidia!

Dar — nu trecura nici trei ore, si — scen'a se schimbã; nemesca se ivi; mascele se trasera diosu de pre faci'a adeveratiloru intriganti si nefericitori ai tierii si ai poporaloru!

Luã cuventulu dlu deputatu **Nemeth Bertalan**, deputatu din stanga extrema, barbatu cu multa sciintia si cu o limba de focu — agera. Elu atacã tota politica guvernului si specialminte a d-lui **Tisza**; o areta — din ale sale puncte de vedere, de falsa si amagitoria si ruinatoria; apoi intre sgomotu de urlete din centrulu Casei, mi ti-lu luã pre dlu mare-ministru **Tisza** la trei parole — cu propriele argumente ale acestuia din anulu trecut, aducendu-lu in cea mai mare confusiune si interitare! Jaduse a minte, ca densulu numi pre predcesorele seu **Bittó** nu numai slabu barbatu de statu, ci — *nebarbatu*, pentru ca a lasatu a se urca speselc comuni cu doue milliõne, precandu densulu, **Tisza**, peste acele doue milliõne, admise de se sporira acele spese inca cu trei si diumetate milliõne, astfelu — intieptiunea sa de statu si barbatia sa facendu-se responsabile pentru 5 1/2 milliõne!

Sirulu infruntariloru culmina in sentinti'a, ca — *„dlu Tisza sacrificia ambitiuniloru sale viitorulu patriei!“*

Scen'a, sgomotulu, furtun'a ce urma, nu se pote descrie. Dlu ministru-presiedinte **Tisza**, tremurandu de nervositate — se scula si rosti unu respunsu inca mai grosolanu atacatoriulu seu; i plesni in facia citatulu latinu: *„Rustica nativa servat sua jura!“* Si mai cate tote alte — mandre si frumose — domnesci si tiganesci! Firesce — turm'a partisaniloru aplaudandu-lu in celu mai freneticu modu.

Intreveni presiedintele, domolindu si dogenindu, si astfelu ajunse a se inchide siedinti'a, iritata si tulburata pan' la estremu! —

Tota lumea condamna pentru acestu scandalu — mai multu pre dlu ministru **Tisza**, decatu chiar pre atacatoriulu seu **Nemeth**.

Astfelu infloresce — parlamentulu magiaru! —

Foile domniloru magiari ni aducu, cam dicu ele, positiv'a scire, cumca *codicele comercialu*, votatu de Diet'a treuta a Ungariei, dar a carni intrare in vietia, prin ultimulu §. alu seu, a fost rezervata pentru unu timpu pre care lu-va statori ministeriulu, cu privire la pregatirile necesari, — de la anulu nou 1876 va fi pusu in lucrare, fiindu tote cele mai necesari dispositiuni parte dejã completate, parte aprõpe de a se completã. —

Turculu nostru si turculu vostru.

Este memorabile si caracteristicu, ceea-ce observamu!

Foi guvernementali, ca „*Pressa*“ si ca „*Trompeta Carpatiloru*“ din Bucuresci, de o data vinu, a gasi ocaziune, d'a face facia strimba si chiar d'a areta coltii — *Turculu*; cea dantain *Turculu* din Constantinopole, er ceta-lalta *Turculu* din Viena si *Budapesta*.

Ambele constata si lauda simpatiele Franciei pentru Romania si Romani; ambele trecu prin revista tinent'a veciniloru facia de Romania si de Romani, pana ce ajungu la *Turcu*, ca se-lu infere. Si adeca „*Trompeta*“ scrie:

„A dice, ca *Francia* a iubit'u si a avutu interesu se iubesca pre Romani si tier'a lor, este in adeveru; potu proba acte si fapte ca este in adeveru.“

„Dela celu d'antaiu francecu, care a luttu condeiu se dica ceva despre Romani, s'a aretatu si a vedutu, ca simpatia francea s'illoru pentru Romani.“

„Simpatia diplomatiei francece pentru Romani si pentru tier'a lor, a resarita cu tota ocaziunea.“ etc. —

„Si *Russia* pote se aiba interesu, se iubesca si se ajute Romania Pe *Turca* chiar pote se o erda cineva in stare, ca — desteptata din fanatismulu anachronicu astadi, pentru interesulu ei chiar, se ne ne voiesca binele si prosperitatea.“

„A crede cineva in sa, ca *Austria*, pote se ni voiesca binele si prosperitatea, in vre-unu casu ore-care, acesta nu se pote basa pe nimicu.“

Si-apoi mi-ti vine dlu **Cesaru Boliacu** de acl incolia a descrie cu agerulu seu condeiu portarea „*perfidu*“ a Austriei facia de nationalitati si specialmente facia de Romani, pan' la „*tradarea*“ acestora prin dualismulu de la 1867!

„Dar din partea Austriei, pururia jidela politicele sale traditionali de ingratiudine si perfidia, nationalitatele nemagiare de sub sceptrulu Austriei de doi secli si mai bine, erau deprinse cu ingratiudinea si perfidia Multu mai amara inse este deceptiunea, si multu mai oribile tradarea Ungarilor! O coticaria este acesta — fora parechia in istoria poporaloru moderne! Acestu actu de suprema perfidia — este merit'u, a ucide chiar nationalitatea unui poporu!“

Va se dica: „*Trompeta Carpatiloru*“ ni caracterisa si infera catu de bine si catu de viu pre *Turcii nostri*, de din coci, pre sugruratorii assistintiei, culturai si prosperarii nostre politice-nationale.

Acesta fece „*Trompeta*“ in nrulu seu 1222 din 26 oct. v. Er „*Pressa*“ in nrulu seu 240 din 29 oct. v. serie — din altu incidente asiã:

„Aflamu cu multa placere, ca guvernulu francecu a declarat oficialmente guvernulu romanu, ca primesce a incepe negociari pentru a inchoia unu tractatu de comerciu cu guvernulu romanu.“

„Francia are pre multe interese comerciali cu Romania, si traditiunile sale din trecut sunt pre simpatice pentru Romania, pentru ca se fie astoptatu multu timpu, spre a reconosce si aplica dreptulu suveranu alu Romaniei de a tracta. Suntomu dara fericitu, de a vedã astadi ca tractatulu de comerciu cu Romania se negociadia cu doue mari natii, cu *Russia* si cu *Francia*. Acest'a va contribui, pe langa afirmarea dreptulu nostru suveranu, a desvoltã prosperarea Statulu nostru, si a stringe mai multu legaturile de simpatie si de interese, cari se afla intre aceste State si Romania.“

„Nu cu mai mica multitudine aflam
erasi, ca Erum ta a declarat, ca recunosc
formal numele de „Romania“, si ca se va
servi in actele sale de acest nume.

„Numai Turcia, singura Turcia este Sta-
tulu, care nu voiesc inca a ni recunosc
numele nostru; care nu voiesc a ne numi pe numele
nostru, care ne numim noi insine, in limba no-
stra, Romani si Romania; care staru-
iesc mereu a ne numi „Principi, tele Danubi-
ene, se Moldo-Valachia,“ si Dumnezeu scie
mai cum!

„Numai Turcia, in alte cuvinte, este
singura Putere, care ne contestă pana se
numele, nu numai finta a noastră!

„Si pentru ca ore, si pana candu ore ac-
sta incapacitate? Nu vede ore guvernulu
otomanu, ca lumea merge nainte, ca elu vege-
tădia, pe cand altii traiescu? Nu vede elu
ore, ca noi suntemu cu lumea cea viua, cu
animele cele sanetose, cu dreptulu celu
sacru?!

„Nu judeca, nu apretiesce evenimen-
tele ce stau facia? Pana candu orbirea? pana
candu negarea luminei si a dreptatii? —

Va se dica: „Pressa“ d-lui ministru
Boerescu, caracterisădia si apostrofădia
cātu de bine si ageru, pre — Turcii de
dincolo, de peste Dunare, pe voitorii de
reu, pe incapatinitii si netolerantii vecini
barbari ai Romanilor, ce — mereu pre-
tindu a avé dreptulu d'a se geră de domni
stepanitori ai Romanilor!

„Trompeta“ isbl din respoteri in
magiari, si in Austria, pentru o purtare —
de cuna sēma mai rea de câtu a Turcu-
lui facia de natiunea romana; — „Pres-
sa“ apostrofă si condamnă pre Turcu,
pentru o tinenta — facia de Romani si
de Romania, dupa form'a esterna — forte
asemenea cu a magiarilor. — „Trom-
peta“ nu vré se vateme de a dreptulu si
pre Turculu musulmanu; „Pressa“ —
nu vré se dica acelasiu adeveru si despre
vecinii magiari, cu cari guvernulu actu-
ale alu Romaniei traiescu in bune relatii,
fiindu ca — câtu negrulu sub unghia
nu se ngrigesce de sörtea Romaniei
apestate si maltratate de ei; dar — domni
colegi din Bucuresti, in daru ambli cu
politeti'a si cu paravanulu; căci — dupa
faptele si caracterisările vöstre,
faptele esperiintie ale nöstre, de
öte dilele, adeverulu e, ca —
tru este ca si Turculu vostru!

„Nu judeca, nu apretiesce evenimen-
tele ce stau facia? Pana candu orbirea? pana
candu negarea luminei si a dreptatii? —

Cestiunea orestinilor din Turcia

dēca se agita pre campulu sange-
lui in Bosnia si Herzegovina, apoi nici pre
campulu diplomatiei nu odihnesce, ér cāile
pre cari a pornitu ea, directiunea ce tiene ea,
merita töta atentiunea.

Observāmu si aci ca föile austro-magiare
par' cele mai pucinu si mai reu informate in
acēsta privintia, pre-cand u alta parte bate
la ochi armonia tonului si identitatea
ideiloru si dateloru in föile cele mari
ale Russiei, Angliei, Franciei si Germaniei.
Citāmu pre „Times“ din Londra, „Le Nord“
din Brussela, pre „Köl. Z.“ din Colonia, ér din
Russia pre töte föile cele mari, cari töte ni
dau se pricepem — döte lucruri; un'a, ca Di-
plomatia, ca Russia in frunte, si recunosc
de detorintia, a vindcă dorerile crestiniloru
slavi de sub jugulu turcescu, adöca: a sta-
ru, ca reformele sēu imbunătătirile ce promi-
siera de atātea ori, atātu de solenulu Sul-
tanulu si guverniele sale, se devina fapta,
adeveru; spre scopulu acestu — a döta: ca
se afe o garantia buna, carea se asuce
pre crestinu intru drepturile si fölösele lor,
si se impedece pre turcu intru abuserile si
volniciele si tiraniele lor.

Aci apoi ēsa cuiulu din sacu; aci adöca
ori cāti se frementa mintea diplomatiloru
austro mag ari, d'a nescöci si propune o combi-
natiune senatösa, mereu intempina contra-
dicere, si mereu se avēsidia la ideia ca, dupa
esperintie insielatiuniloru turcescu din tre-
cutulu intregu si chiar dupa caracterulu in-
nascutu alu turcului, numai intru constituirea
de sine, autonoma a tiereloru slave resolate —
pare a se poté gasi adeverata si destula ga-
rantia!

Ei, — dar atar arangiamentu nu pre-
supune nici mai multu, nici mai pucinu, de
cātu — de adreptulu descompuneru Turciei
si totu d'o data, ere'area pericolulu precedentu
in dreptulu gintiloru, ca — unde unu
domnitoriu sēu unu elementu stepanitoriu nu
vré sēu nu scie a-si reguli a facerile spre multi-
mirea unui sēu altu poporu alu sēu, si unde
legile si garantiele legali interne pentru pro-
gresulu si buna-starea poporatoru nu se re-
specta, si poporulu sēu popörale sunt nevoite a
recurge la arma, la rescöla, pentru de a-si
aperä drepturile omenesi si cetatienesci: acöla
diplomati'a este chiamata, este in dreptu a in-
trenti si a statoru garantii a necesariu pe sēma
insielatulu, impilatulu si maltratulu poporu,
măcar prin subtragerea aceluia de sub stepa-
nirea nemedilöcita a tiraniloru sei!

Si ēta aci — resistintia sēu chiar gröz'a
austro-magiariloru nostri facia de pretensi-
unile diplomatice rusescoi, englese, ēta causa,
pentru carea c. Andrassy si vaites se atātu de
tare, si pentru care Russia de o data pasu pre facia
mai resoluta, amenintandu ca va luä iniciativ'a
in caus'a Orientelü, döca Austro-Ungaria nu
va merge mai resoluta, mai oblu înainte!

Si — de aci se vede, ca rescöla in
Turcia nu va apune, nu pöte se apuna,
ina ca ea trebuie inca se se latiesca si ageresca
pentru ca causa ei se triumfe! —

Ei bine, dar — ce interesu are Anglia,
c' feliu de interesu potu se aibe celelalte po-
teri mari, ca Crestinii din Turcia se se eman-
cipe si turculu se pöra?

Da, acēsta intrebare se pune astadi, de
öra-ce spiritulu materialistic modern —
este departe, d'a mai poté crede, ca — pote-
rile cretine si umanitari si civilizatorie, astadi
se se interesäde de crestini si de umanitate, in
cugetu cretinescu si uman taro, si de öra-ce
chiar organulu celu mare de Londra, „Times“
o spune pre facia, ca „Astadi töte natiunile lucrä
dupa postulatul intereseloru lor — in celu mai
latu intiescu.“

Apoi interesulu si motivulu poteriloru
— e, cāci vedu pre stervulu din Constanti-
nopol de totu netrebnicu, numai ruinandu, si
asiä dara prin netrebnicia sa aducendu manu-
ulu si frumosulu Oriente — in pericolulu d'a
nu mai folosi nimenu, ci numai d'a strică si
turburä liniscea si fölösele cele mari ale Eu-
ropi.

In acēsta netrebnicia a sa, Turcia po-
tendu pre usioru cadé viciptina vechiloru pla-
nuri rusescoi, fresce ca — cea lalta Europa
occidentale trebuie se se ingrigita de o politica,
o combinatiune, carea se forēca Orientele de
stepanirea muscala. luandu muscalulu pre-
testulu d'a se incuibä ötu in locul Turcului!

Ce naturale, simpla si usöra ar fi o
atara combinatiune, döca Austria ar fi sim-
pateca si nedescreditata naintea poporatoru din
Oriente; dar — dorer, pre langa aceca, ca
absolutismulu si secularu a compromis'o reu,
venduajimulu si cu furt'a asiatica a domniloru
magiari, care i manö si celu din urma restu
de omenia si credetu in ochii popöraloru, in-
cātu ca deveni si insasi in dög'a Turciei! —

Acēsta e, ce tare incurca situatiunea;
acēsta e, ce pöte se produca grele conflicte, si
chiar resbelu la primavéra in Oriente!

Pecatele Austriei si nebuniele domni-
loru magiari, acēstea sunt, cari amenintia pacea
si ingreunadia regularea afaceriloru in Oriente.

Acēsta este situatiunea; acēsta convic-
tiunea nöstra. —

Scirile din Oriente,

remanu alarmatörie. Bulgaria se tulburä,
turcii credu a suprimä miscarea prin neapusa
asprime si chiar crudelitate, dar — tocmäi
aprindu mai tare foculu! —

O depesä din ieri din Ragusa ni spune,
ca — joia trecuta, 5000 de turci armati au
fost atacati de insurginti; lupt'a a tinentu
döte zile, in care timpu östea turcesca a fost
batuta si sparta, fiindu ucisi 800 de turci, mai
multi prinsu si ocupatu totu bugigiulu cu totu
nutretulu lor.

Dia Constantinopole se respandesc,
cumca Sultanulu si cu — luminata sa Porta,
este plezatu a garantä crestiniloru rescolati —
prin ori-ce modu, reformele acordate! D'alta
parte crestinii rescolati dederu unu pronun-
camentu, prin care dechiara, ca — numai o
garantia potu primi, constituirea tieroi lor
de sine, nedeependente de Turcia. —

Forte caracteristicu si memorabile este,
ca — in stadiulu in care se afla astadi cesti-
unea Bosniei si Herzegovinei, tocmäi ni se anun-
cia, cum a in Viena se colpöta si ocupa atenti-
unea publica, ma ca ar fi formatu obiectu de
studiu si naintea Domnitorielu, una brosiura
tocmäi aparuta, ce pretinde cu argumente greu
compentörie — sub öresi-care forma nimerita:
annexarea Bosniei si Herzegovinei catra Austria,
ca parte de sine, nemedilöcitu la Imperiu apar-
tinentatöria, cum casi Alsacia si Lorena la Im-
pöriulu germanu.

Dupa cele ce ni aduce „Kel. Naps“, asiä
pricepem, ca — döca Bosnia si Herzegovina
nu s'ar legä de Austria, apoi acelea mane-poi-
mane, la deslegarea cestiunei Orientali, ar de-
veni pariclu mare chiar pentru existintia Au-
stro-Ungariei, amenintandu possessiunea Dal-
matiei si — positiunea la Adria! —

De curendu percursu töte föile si töte
sferelu politice — curios'a soire, ca Turcia, in
butulu celei mai corecte si loiali tinentu din
partea Romaniei in cestiunea rescolu din
Bosnia si Herzegovina si a ferberu in Serbia,
totu a postatu trei vase de resbelu in portu-
rile romanesco de la Giurgiu, Braila si Galati,
cari vase in töta diu'a desu de deminätia
alarmä poporatiunea prin sunetulu demon-
strativu alu tunuriloru lor; incidintele se
aplicä de somnu alu nescöteru Turcului
catra Romania si — dlu Boerescu, ministru
celoru esterne alu Romaniei, se fie facutu in
data plansöre la poterile garante, oferindu-si
si demisiunea! Astadi lucrulu incepe a se la-
muri. Este in contra propagandei muscale, de-
spre carea avemu se vorbimu — alta data. —

Notitie de la Dieta.

In decursulu dezbatorii generali asupra
bugetului in Casa reprezentativa a Dietei
unguresci, mai alalta ieri unu oratore din
opozitiunea dreptei, dlu Källy, fece observa-
tiunea plina de efect, cumca — dörite, si anume
darea dupa venitu peste totu, are se vateme mai
vertosu pre poporulu magiari, in contra ca-
ruia mai vertosu este ea indreptata!

Acēsta alarmatöria observatiune pro-
vocä contra-observatiunea lui Somsich P. prin
care se citä Banatulu, unde poporatiunea ma-
giara nu face nici a dieca (— ma nici a dö-
ue-dieca!) parte, mai in colo se citara pärtile
Bihariei, (enadului, Aradului si Satumarelui,
unde poporatiunea nemagiara, (anumea cea
romana,) este in majoritate, si unde dörite
nöue au se apese mai vertosu!

Auditi Romani, alegatori liberali; bucu-
rati-ve, ca liberalismulu vostru, prin medilo-
cirea deputatoru vöstri, are se fie remunera-
ratu in cātu se ve usture anim'a! —

Asemenea memorabile e, ca la reflexi-
unea s'a facutu din mai multe pärti, cumca
— in daru s'au pusu dörite cele mari in pre-
liminariu, cāci ele nu voru poté fincassate,
fiindu ca nu e de unde! — la acēsta reflexi-
une totu dlu Somsich P. respunde:

„Dieu, pöte se fie as ä, döca mani'a lui
Ddiu nu ni incetä a isbl in noi;... da, vödi
bine, ca — döca cerulu se va resturnä peste
capulu nostru, apoi — fresce ca trebuie si ne
prepadimu!“

Va se dica, domni magiari — confunda
si identifica nebuniele si netrebniciele lor
proprie cu — mani'a lui Ddiu, — cu inbur-
darea cerului peste capetele lor!

Dar — öre credu ei in Ddiu si in mani'a
lui? —

Noi tinentu, ca döca ar crede, apoi s'ar
indreptä, si-ar modera, de nu chiar sistä tur-
b'a si furi'a in contra nöstra!

In fine inca un'a s'a intrebatu din par-
tea opozitiunei, ca — ce a facutu guvernulu
de 8 ani spre redicare si bunastäria poporului?
— la acēsta intrebare s'a respunsu din
partea guvernamentale si anume si prin gura
lui Somsich, ca — s'au claditu drumuri de feru
si scöte po sēm'a poporului. — Noi iutrebämu
pre — marele Ciple, se ni apuna: Unde sunt
scötele redicate celoru trei milliöne de Romani?!

Discursulu

deputatulu nationale SIG. BORLEA,
prezintu la dezbateru gen. asupra bugetului,
in sedintia Casei resp. a Dietei ung. de sam-
bata in 1/13 noevmre 1875.

Onorable Camera! (S'audimu!) Eu
traiescu in acösa convictiune, ca dela plama-
direa dualismulu si a ministerielu magiari
la anulu 1867 si pana in diu'a de astadi —
desi in acestu interevalu s'au templatu de
multe ori schimbäri de persone in ministeriu,
— töte ministeriele, si dimpreuna cu ele si
celu actualu, au urmatu totu aceesä sistema
si au fost dominate totu de acelasi spiri-
tulu, ér prin acēstasi sistema si pro-
cedura gresita — cari s'au doveditu ca-au
stricatiöse tieroi si poporului — tier'a a fost
incarcata din anu in anu cu detorie grele si
poporulu necasitu cu sarcine neaportabili.
De aci a urmatu ca credetulu tieroi s'a sub-
sepatu troptatu din anu in anu, ér poporulu
s'a seracitu pe doplinu intr'atäta, incātu —
nici nu sciu cum se vi o spunu mai domolu,
(s'audimu!) — incātu astadi am ajunsu cu
credetulu tieroi la marginea prepastei, ér po-
porulu a ajunsu in urm'a sarcineloru neap-
portabili aproape de o cadé in desperare.
(Scomotu.)

Ministeriulu actualu, candu cuprinse
seanuele cele rosie de catifea, ni-a bucinatu,
ca de acöca ia la mana frenelu guvernării, ca
se restabilisca credetulu tieroi si se aline ne-
casurile poporului, cu unu cuventu ca se
mantuisca adöca patri'a. Se dovedi inse ca
acestu ministeriu nu numai ca urmasesce pe
cele precedentu, dela cari pare a fi ereditu töte
gresielele, dar dupa cum se vede din cele ce
se petrecu in delegatiunile de estu-tempu,
— unde pentru anulu curente se votarasume
cu multu mai mari, de cātu in ori ce anu mai
dinainte — elu inca a mai maritu miser'a
tieroi si a poporului. (Scomotu.) Ve rogu,
dloru! Da cine pöte öre se mai nege, ca po-
porulu nu s'ar fi seracitu pana la desperare
prin necurmatele imprumute ce s'au totu
contrasä dela 1867 incöde, si apoi prin urca-
rea däliloru si prin iscodirea de däri noue?!
Astadi sunt impovorate pana cātu cu 20 — 25%
detoria mosie si a aceloru proprietari, a ca-
eora mosie la 1867 eräu virgine si curatite
de ori ce detorie; negotiatoriulu ce la 1867
avea in bol'ta sa cātu doi-trei ajutatori: as-
tadi se preambä singuru prin bol'ta-si gola
nu numai de compertori, dar mai si de marfa,
si asiä are destulu tempu se fantasedie de-
spre marirea guvernulu liberalu; industria-
riulu ce lucrä la 1867 cātu cu trei fetiori: as-
tadi a ajunsu se-si traga vieti'a de po o di pe
alt'a tocmäi casu unu dileriu; agronomulu
ce-si cultivä pamentulu la 67 cātu cu döua
pluguri: astadi abiä pöte se se insembredie
cu vecinuso, prindiendu fiecare la jugu cātu
o vaca hitiona, si numai asiä si-pöte lu-

erä pamentulu incarcatu de detorie, —
d'apoi inca si asiä trebuie se se grabos a tare-
tare cu aratulu, cāci si acele döue vacutie li
le a secestratu pentru restantia contributi-
onale esecutorielu guvernulu liberalu, si
astu-feliu peste cātu-va dile vor fi vendute cu
töb'a! (Miscare.) Si cu töte acēstea — desi öra
deci peste totu cunoscutu, ca poporulu si asiä
nu poté se solvösa nici dörite de pan'acilea,
totusi se urcara dörite tocmäi in acestu anu,
ba inca se mai introdusera si alte däri noue
si forte asupritörie. Astu-feliu poporulu s'a
ingreunatu din nou si de aci urma ca restan-
tiële de dare se urca la sume gigantice.

Se vede dara din reportulu comissiu-
nii finantiari si din bugetulu presentatu, ca
guvernulu dorerö sustienerea sistemelü celei
stricatiöse de pan'acilea, ca asiä se mai potä
remané la domnia — chiar si pe langa in-
greunarea credetulu tieroi printr'unu impru-
mutu nou si chiar si pe langa potenciarea ne-
casuriloru poporului prin introducereä de
däri noue. Eu inse nu potü privi in acösta
procedura mantuirea patriei, ci chiar contra-
riulu de la aceca, ba inca tocmäi aducereä
poporului la sēpa de lemnu. De acöca cu su-
fletu linisötu nici nu potü primi nici in
generalu reportulu comissiuunii finantiari si
prin urme nu potü votä bugetulu cerutu. —

On. Camera! Eu nu potü inse se votedi
acestu bugetu nici din punctu de vedere na-
tionalu, (voci: aha! aha! s'audimu!) cāci
töte iniuster ele, ce se perondara dela 1867 si
si pana astadi, nu numai ca in töte tempurile
si sub töte imprejurările s'au portatu vitre-
gesce facia de noi, pe cari ve iudateuati a no-
numi nationalitati, dar inca ele töte ne-au
apeasat sistematecamente si cu sil'a au cercatu
se ne magiarisäde. (Scomotu, aprobäri.)

Pentru ca se vi dovedöscu acösta aser-
tiune, voiü se producu si cātu-va casuri spe-
ciale. Vi spunu inse din capulu locului, ca
nu vi voiü amenä de cele mai vechi, de cari
vi s'au spusu aici de mai multe ori, desi fora
resultatu; voiü producu desi numai cātu-va
din cele mai de curendu.

Si fiindu ca astadi tota lumea vorbece
totu de civilizatiune si cultura, se incepu si
eu cu cele de pe terenulu instructiunii. — Pe
candu din dörite publice — la cari contribu-
imä cu töti — se spesidia cu milliönele pen-
tru teatre, bulevarde, conservatorie si alte
lucruri de lusu: pe atunä dintre scölele nö-
stre nici un'a nu se ajuta nici cu unu cruce-
rieru din partea statului. (Aprobäri. O voca:
„Dar donarea paduriloru naseudene?“) Eu
nu sciu nemicu de donarea paduriloru Na-
seudene; ce sciu eu si ce este si adeverulu —
este, ca dela Naseudeni li s'au fost luatu pe
nedreptulu si afora de calea legii acele pa-
duri ce au fost proprietatea lor, ér apoi li
s'au redatu numai dupa ce au platiu pentru
ele o multime de bani. Astu-feliu eu credu,
ca ast'a döra totu nu e donare! — Inse nu numai
ca nu se dä scöleloru nöstre nici unu ajutoriu
dela statu, dar ni-au amenintatä chiar si
acele scöle ce le sustienemu pentru cultura
poporului prin contribuii maranimoase, —
dupa ce ministeriulu a introdusu prin o ordi-
natiune atari contribuii. (Aprobäri.) Apoi pe
langa acēstea, fora de nici unu temeu si sub
deöscöbite preteste fortiate, prin concernantele
ministru ni se intredicu si confiscä mai töte
cärtile scolastice. (Vi-i: „Bine fa e.“) Dupa
DVöstra face bine, dar dupa mine si dupa lu-
mea civilizata — nu f'ce bine, mai alesu ca
simpluimäte inca ni si inchide unele scöle.
(Voci: „Bine face.“)

Pe terenulu justitiei inca nu stämu mai
bine. Numäi in ver'a trecuta — si mi se pare
ca in urm'a inspiratiuniloru de susu — ta-
bl'a reg., precum si tribunaliële si judecato-
riele regesci au intredisu pärtiloru presenta-
rea petitiuniloru si a ori ce scrisori in alta
limba, afara de cea magiara, (aprobäri,) si
dispusera ca si documentele originale din alta
limba se si-le traduca in limba magiara in-
sesi pärtile si numai asiä se le acüda. (O voca:
„bine au facutu.“) Er la casurile criminale
s'a intredisu, ca apertorii se apere pe invino-
vatii in limba acestora, ci li silira se-si apere
clientii numai in limba magiara, desi acösta
nu pricepu nici unu cuventu magiarescu.
(Aprobäri; voci: „asiä trebuie.“) D'apoi ve
rogu, dloru, acöstea-u töte contra legii na-
tionalitätiloru, (voci: „destulu de reu ca
s'a adusu acösta lege!“) bine-bine, dloru, dar
in urm'a urmeloru ast'a-i odata lege, (voci:
„trebuie stersä!“) Fie; inse pana nu se va
sterge — este lege si trebuie se o respectati si
DVöstra, precum o respectämu si noi. (Claritate.)
Si in urma chiar si resoluciuile si sen-
tintiele se impartiescu nemagiariloru totu
numäi in l. magiara, ba pana si celoru deju-
decati la cātu 10 — 20 ani de inchisore, si
adese chiar si la morte, — omeni cātu odata
vinovati, dar adese si nevinnovati — inca li
se publica judecat'a cu motivele numai in l.
magiara, desi ei nu sciu nici o boce magiaresce
— si numai dupa ce s'a cetitu judecat'a in limba
magiara, vine cātu unu membru alu judeca-
toriei si spune celui dejudecatu si in limba-i
nationale, dar intr'o limba cu de adinsulu
schimonosita, ca l'au dejudecatu la 10 — 20 de
ani inchisore ori chiar la morte. (Voci: „si
destulu lui atäta!“) Accentuediu ca — intr'o
limba schimonosita, chiar de si acie judeca-
toriu se vorbäscu acea limba, cāci desi cu
ocasiunea organizării judecätörescu documen-
tara ei ce recursera la posturi de judi,

că știu limb'a poporului ce e în majoritate în părțile unde au recursu, totuși — în urm'a inspirărilor de sus — ei nega astăzi că ar ști limb'a poporului, (voci: „bine, facu!” după ce la noi trece astăzi de merit, dacă cineva nu știe alta limb'a afara de cea magiara. (Aprobări.) Va se dicea: în țier'a noastră se consideră de merit și — nesciint'a. D'apoi rogu-ve, eu cred că se poate pretinde cu totu dreptulu, ca deregatorii — salariați din darea ce o platește poporul — să învie și să știe limb'a poporului ce îi țiene; căci ca poporul să învie limb'a deregatorilor și nu numai să se poată cere, dar ast'a nu se va putea ajunge nici odată, nici chiar pe langa cea mai mare silă.

Si dacă contra ataror nedreptăți redica cine-va plânsori la curtea de cassatiune: ac'est'a răspunde că aceste-sa afaceri amministratiunale și — ne-țienendu-se prin urmare de competenț'a ei — nici nu pot să oțarece. De te plangi la ministeriu: ost'a ti-răspunde, că atari treb'i sunt de competenț'a judecătoreșca și elu nu se poate mestecă în ele. Astu-feliu nu numai că nu poți castigă vindicarea ataror plânsori, dar în țier'a noastră nu poți dă nici de autoritate ce i compete să le vindice. Si de se țempla ca în urm'a estora vr'unu avocat — vedindu că în țier'a nu-si pot dă de judecatoriu — se suplice la Mai Sa: apoi si are ce auzi, că e reacionariu, neamicu constitutiunii, tradatoriu de patriă și Ddieu mai știe câte, și astufeliu apoi lu-persecuta peste totu.

Toomai asiă stămu apoi si pe terenulu amministratiunale. Credu a fi cunoscutu mai multora, că în sesiunea trecuta a Dietei — între multe alte — s'a redicatu de mai multe ori plânsorea, că legea electorală din Ardealu e o nedreptăție mare contra Romanilor. Odată si eu am redicatu ac'est'a plânsore, și atunci a recunoscutu de gravaminu chiar si ministrulu-presiedinte de astăzi. Ca-rele pe atunci eră conducătorulu opusetiunii. Si la acea ocaziune ne mangaiă dlu Tisza cu aceea, că se fimu numai cu paciintia, că ac'est'a plânsore și nedreptăție se va vindică candu nou'a lege electorală va ajunge pe tapetu. Nou'a lege electorală s'a dezbătu deși și s'a sântianatu, dar plânsorea noastră nu s'a consideratu, ci inca nou'a lege electorală este cu multu mai drăconică pentru Romanii ardeleni, decâtu cum fu cea mai dinainte. Astu-feliu legea cea rea s'a schimbatu cu alt'a și mai nedreptă, prin carea s'a deschis dela legelatiune majoritatea poporatiunii din Ardealu.

E dreptu, că dlu C. Tisza n'a fost inca ministru pe candu s'a adus ac'est'a lege; dar e dreptu apoi și aceea, că elu ca ministru de interne a prezentatu Dietei unu proiectu, prin care a îndreptatu unele defecțe și greseli ne-însemnate ale nouei legi electorale. Si acestu proiectu a și fost primitu de Dieta. Ar fi trebuit deci numai pucina bunavointia și pe atăt'a dragoste cãtra dreptate — și se putea delatură inca atunci acea gresie la legii, ce vatemă și nedreptăție forte tare pe Romanii Ardeleni. Dar pe dlu Tisza nu l'a dorutu capulu de asiă ceva si de aci ti-vine a crede că aceea ce dlu C. Tisza a consideratu că e reu și vatematoriu pe candu eră elu inca conducătorulu alu opusetiunii, — de candu a ajunsu ministru totu aceea considera că e bunu și potrivit!

Asemenea credu că e cunoscutu apoi și aceea ce se țemplă inca în sesiunea prezentă a Dietei, candu ore care dnu deputatu a interpelatu pe min. presiedinte de atunci în privint'a stindardulu negru-gălbenu dela palatul regescu din Buda. Atunci răspunde min. presied. de atunci, b. B. Wenkheim, și inca între aprobări generale, că fie-care omu dora are dreptulu să-si întrebuintie după placulu seu însemnole si stindardulu seu; cum s'ar și potē cere deci ca — avendu acestu dreptu totu omulu — senguru Regele să nu-lu aiba?! — Din acestea se vede d'ac, că ministeriulu și majoritatea Camerei recunosc, că fie-care omu are dreptulu să-si întrebuintie după placu însemnole si stindardulu seu. Si totuși noue nu ni este iertatu, că si știutu este, că noue ni-a între-țisu ministeriulu întrebuintiarea stindardelor noastre nationali. (Aprobări.) D'apoi dlu min. pred. Tisza nu s'a îndestulat nici cu atăt'a, ci ordină să se știe si confiscă chiar si stindardele ce erau prin beseșice pentru ceremoniele bisericesci, de cumva acestea erau în colorile nationali romane. Unu atare casu se țemplă asta-văra în opidulu Siria din cõttulu Aradului.

Mai de parte dlu min. Tisza nu se îndestulă nici chiar cu aceea, că antecesorii sei au eschis limb'a majorității de prin cõtte, scaune, distripte și cetăți, ci elu se puse de curendu si tramese la autoritățile cõttense unu ucasu chiar în contra legii. În acestu ucasu elu comandă, ca autoritățile cõttense să-si deș nesciint'a de a influenț'a asupra antistielor comunali, ca acestea să nu mai corespondă cu judecatoriile reg. în limb'a comună, ci eschisiv în l. magiara, de ora ce numai se incurca lucrurile, se perde tempu multu și se casiuina și insasi părților multe daune — prin împrejurarea că se corespondă cu judecatoriile reg. în limb'a comună, Acuma se rogu de iertare, dloru, asta împrejurare numai totu nu e pedecamentu și prin ea nu se casiuina daune nici părților, căci este știutu că reportele și corespondințele antistielor comunali cãtra judecatoriile reg. stau numai câte din câte-va sere și apoi nu este nici o indoieala, că la fie-

care judecatoria se afla câte unu omu, care precepe limb'a poporatiunii țienutali și potē prin urmare să întielega relatiunea cea de câte-va siriuri; apoi si de altu-montea mai cu dreptulu s'ar potē pretinde, ca fiecare judecatoriu, ce trasese din sudorea poporulu, să si știe limb'a acestui-a. Dar nu e aici bub'a și nu din asta cauza s'a emis ordinatiunea de sub întrebare, ci cu scopu de a magiarisă a es-nisul dlu min. Tisza acelu ucasu ch'ar contra legii.

Si ac'est'a se țempla la noi, On. Camera, chiar atunci — candu în imperat'a țurcosea s'a datu ordinu tuturor autorităților, ca în întrega imperat'a să-se publice judecătile numai în limb'a natională a respectivei părți și cu fie cene să se lăe protocoale numai în limb'a-i natională.

D'apoi, dora la noi e de se totu bucina că Ungaria — vedi Domne — are misiunea de a lat'i civilisatiunea și libertatea cãtra Orientu; mie inse mi se pare că poporele orientali nu si-ar dor'i atare civilisatiune și libertate, ba inca sum convinsu, că d'ar încercă cine-va să li octroedie o civilisatiune și libertate caș cele din Ungaria, ele l'ar respingă si alungă cu poterea. (Scotutu.) Cu unu cuventu, On. Camera, cu noi se tractedia aici în Ungaria de nu mai rou, atunci la nici unu casu nu mai bine, decâtu cum s' tractedia în Hertiegovina cu poporatiunea creștina, care fu necesitata să apuce arm'a, ca să-si scuture jugulu! (Scotutu.)

Si în urm'a tuturor acestora cause, On. camera, eu nu primescu nici reportulu comisiunii finantiară ce base la dezbateră speciale, si nu votodiu nici bugetulu cerutu. —

Din Bucovin'a.

In diu'a santului m. m. Dimitrie 1875.

Nemții și Ovreii sorbara deci, și inca toomai după tipulu și asemenarea lor, asiă poreclitulu „Iubileu centenariu alu impreunării Bucovinei cu Austria.”

Las' că, — ceea ce se mai constată în colõnele acestui pretiuitu diariu, — Nemții și faimosii lor frati de cruce din ac'est'a provincia, Ovreii, ca nisce imigrati ce sunt ei în Bucovina după impreunarea a estora cu Austria, naturalmente nici n'au dreptulu să întie die și să diriga ei o aniversaria a impreunării Bucovinei cu statulu austriacu; las' că și titulu, — după care se îndosira Nemții și Ovreii cu pretinderea dreptulu de a iniția și a dirige o atare aniversaria, și care titulu e, că densii întie diea iubileulu sub numele Cernăuților, ca capitala a Bucovinei, — este o titlu sfruntata, sciindu-se că nu Cernăuții, ci altu orasiu și capital'a istorica a Bucovinei; d'ac, acesti „par nobile fratrum” de nemți și ovreii mai uneltira sabatululu lor de iubileu inca si aparint'a, casu cum nu ei cu birocratiile de unu elementu cu densii l'ar fi impusu prin potestatea lor oficială, ci țier'a și mai cu sēm'a poporatiunea indigenă a Bucovinei ar fi sorbatu acestu iubileu, și inca casi o manifestare publica a gratitudinii sale, căci — dela mantuirea-i de „barbarii Turci” și aducerea-i în Edenulu „parintesculu și umanulu” patronagiu austriacu — dens'a, adeca poporatiunea indigenă a Bucovinei, se împartesi de atitea și de atari fericiri — produse ale cult' rei primite sub auspiciile și ingrijirile ocarmariloru de dincoace — încātu ea astăzi, la o sută de ani a afărei sale sub acestu patronagiu norocitoriu și binecuvontatu, se simte datore a serbă o aniversaria din ce mai eclatantă, dreptu declaratiune libera și propria despre deplin'a sa multiamire și fericire!

Ei bine; poporatiunea istorica a Bucovinei, cime știe de n'ar fi și fost simțitu ea insasi inadveru o asemine datoria, de nu s'ar fi fost viritu — între dens'a și între Tronulu Austriei — Nemții și Jidovii cu multu-bucinat'a-lu „leialitate” și cu faimos'a și renumit'a-lu „pioneria de cultura spre Orientu!” — Insa toomai din ac'est'a cauza este pare-ni-se o misiune a cronicele diaristice, și constate în privint'a iubileulu ovro nemțiescu din Cernăuți es-sentială deosebire între adveru și între — actiune. Său ca să ne exprimem în limbagiu competent — între adveru și între „humbugulu” asiă poreclitulu „Iubileu.” Si eca de ce.

Nemții și birocratiile de o panura și de o tendintia cu densii, apoi în timpurile mai recentu și aliatii lor, Ovreii, se gerara pan' acum în Bucovina ca unii ce ar fi avutu de undeva unu mandatu de magistratura asupra destinelor interne ale țierii și ale poporatiunii indigene din ac'est'a provincia. Ce felu trebui să fi fost acea magistratura? — Noi — carii suntemu îndatenati a respectă cu adeverata leialitate declaratiunile și enuntatiunile eschisurulu Tronu imperatescu — credem a răspunde cu tota securitatea, că e n'a fost în altu sens; si inteniune, de cătu conforme caracterulu și insusietății naturalu și tradițiunale a provinciei romane Bucovina și a poporatiunii sale autoctõne și istorice, cu cari sunt în conformitate adeca și espreșele cuvinte ale respective lor enuntatiuni supreme de mai de multu, apoi si ale „Diplõmei imperatescu” din 1861, prin care se proclama autonõmia administrativa a acestei provincii, și apoi în fine si chiarulu testu alu „articelõloru fundamentali de statu din anulu 1867.”

Insa de aceste tõe, la noi nu e nici urma — în fapta; pe candu cuventulu „festivu” si

cele lalt'e dec'am'ari largi s' lungi d'la iubileulu ovro nemțiescu cernăuțianu sunt pline și încarcate de estremele superlativale ale „blühende Zustände” în intrég'a Bucovina, dela o margine pan' la cealalt'a.....!

D'ac, d'ac — cum diseram — la noi nu se știe nemica în fapta despre acele lucruri ce ar corespondă caracterulu și intereseloru poporatiunii istorice și indigene, prin urmarea fiesce că nu se știe nici de õresi careva bine și multiamire, necum dõra inca chiar si de „blühende Zustände” ale poporatiunii indigene: cere-se õre multa bataia de capu, de a pricepe, ce scopu avura propriamente Nemțio-ovreii și subsidiatii lor — birocratiile respective — cu uneltirea aparentă, că adeca acestu iubileu nu ei, ci țier'a și mai cu sēma poporatiunea autoctõna lu-serbēlia? Nu se vede ore curatu că nu altulu l' fi școpulu, de cătu acelu a că nu Tronulu, Diastiei și imperiulu austriacu să se adue omagie de leialitate, etc. ci lor, a se dă adeca Nemțiloru și companiei loru din partea țierii și poporatiunii indigene unu atatu sonor și no-infestiveru, cum că ei pana acum au fericitu țier'a și pre poporatiunea ei, și cu alte cuvinte: că Nemții et comp. au realisatu mandatul lor pe deplinu și întotmai atātu fatia de supremele promisiuni și declaratiuni favorabili poporatiunii indigene a Bucovinei, cătu și fatia de legile fundamentali de statu; căci eca „intrég'a Bucovina, intrég'a-i poporatiune, fora osebile de nationalitate și confesiune” si-esprime astăzi, cu pilejulu „iubileulu acestui-a, cea mai intusiastica gratitudine a sa pentru fericirea cea mare, la care o au adușu în acestu seculu trecut Austria, insa prin mandataru și cei loiali și fideli, — Nemții et comp.!! Si pentru d'a nu dă de golu acestu scopu principale, se tramesera — dreptu „lehai” stereotipi — prin țier'a frașele: cumcă leialitatea cãtra Tronu, supunerea și adorint'a cãtra Imperat'a și Diast'a” etc. etc. pretindu, ca intrég'a țier'a să vina la 4 oct. la Cernăuți si să serbedie „iubileulu centenariu.”

Ce o dreptu, la noi multi și chiar din capulu loculu precopura, cu ce sarutare vino Jud'a — tupilatu după acele frașe captivitate — cãtra poporatiunea indigenă a Bucovinei. Insa mai bine de cătu toti boerimea patriotica cunoscu perfid'a indosita după frasalitatea respectiva, și de aceea boerimea noastră, — onõre și multiamita ei! — aretă în fat'a lumei — cum trebue să face cetățienii consciintiosi și onesti — cum e se deosebii între leialitate adeverata și între leialitate mintinosa; și unica boerimea noastră patriotica, fora diferentia de a tionalitate și confesiune și-manifestă la ac'est'a ocaziune sentimentele leialității sale cetățienesci și patriotice după demnități și cuvintia, și inca, — ce e dreptu atātu cãtra Tronu, Imperatu și Diastiei, cătu nu mai pucinu cãtra iubileulu cernăuțianu: Tronulu, adeca Imperatulu și Diastiei si-ospimă boerimea noastră omagie de respectu și devotamentu, de supunere, fidelitate și de credintia, era fluncarlei de iubileu ovro-nemțiescu — totu despretiulu ce i-se cuveni!

Ei bine, d'ac completandu noi întrega perspectiv'a tendintiei latente, insa — cum diseram și presupunem — principali, a uneltirei de aparentia, că iubileulu cernăuțianu nu e serbatu numai de birocratiile Nemții și ovreii, ci de întrega provincia a Bucovinei și mai cu sēma de poporatiunea istorica și indigenă a acei țierii: apoi initiatorii și arangiatorii acestui poreclitulu „Iubileu,” se întielege de sine, că pe langa unu acestu publicu și aprobatoriu de manipularu lor pana acum în Bucovin'a, care acestu vrura ei să-si castige prin aceea „aparentia,” — mi cugetara „pro domu sua” și în viitoriu, si adeca asiă, că prin laudarea și multiamirea poporatiunii autoctõne, — că — Nemțio-ovreii și birocratiile de o panura cu densii au realisatu pana acum în Bucovina bine pe deplinu, atātu inteniunile Imperatiiloru Austriei, preclamate în favorulu drepturiloru și intereseloru poporatiunii istorice a Bucovinei, cătu și legile fundamentale de statu — să mai fia și recomandati la locurile superioari și supreme, ca să-si lase și pentru viitorime în magistratur'a-le de pan' acum și asiă ca totu oi si nu mai să continue și mai departe oper'a norocirei și fericirei poporatiunii autoctõne bucovinene, totu precum o norocira și fericira ei pre ac'est'a poporatiune — pana acum. . . .!

Si aice, chiar aici, noue Romaniloru bucovineni ni-se intalesce anim'a de patrioti, creștini ortodossi, și mosineni proprii ai acestei provincii romane, cu cugetarile și ingrijirile cele mai serioșe și mai gravi; ba nu, nu numai cu cugetări și ingrijiri serioșe și gravi, ci chiar și cu celu mai puternicu chiamatu alu întregu sufletulu nostru: — quo usque tandem! —

Reflexiuni la critic'a dlu avocatulu P. Rotariu în cestiunea dării după sesiunile parochiali, aparuta în nrulu 66 alu Albinei.

Aradu, 30 octobru 1875.

Suntemu detori cu multiamita și recunosciintia veri căru inteligent, mai vertosu candu în timpii atātu de critici de astăzi, chiar dintre advocati nostri romani ni surcege câte unulu cu jureprudint'a și esperint'a sa intru dirigeră trebeloru noastre na-

tionali bisericesci, atunci și acolo, candu și unde observa că cutare mesura ori despusețiune, fie din retacire, șiu din nepricopere, și apucatu cale gresita și daunosa interesulu comunu.

Nu credu să se afe multi dintre omenii de bine ai nostri, cari să aiba ambițiunea d'a se geră de atotu scõitori și pricepatori de tõe, d'a pretinde a nu greși nici odată; și de aceea repetu că, trebue să ni para bine și mie celu pucinu — mi-si pare bine, candu vedu că cutare inteligent, cãrturariu se interesedia de causele nostre, la cari sõrtea numai pre unii pucini it-a avisatu!

Astfelu credu și mi-espliu eu și inteniunea dlu P. Rotariu, carea l'a condusu la ager'a critica ce o fece în nrulu 66 alu pretiuitului nostre Albine, facia de despusețiunile consistoriiloru nostre din Aradu și Caransebesiu, refer-torie la darea după sesiunile parochiali.

Inse chiar si critic'a dlu P. Rotariu, desi are ca multe afirmatiuni nenegabili și pareri bune, totuși mare parte este subiectiva, și mai cu sēma imputatiunile și invinurile ce se facu consistoriiloru nostre în privint'a persecutiunii preotiloru pentru dările după sesiunile parochiali, sunt forte neintemiate și reclama pentru orientarea publiculu, respectiv'e a stimabililoru lectori ai Albinei, esplicari mai cõnstantiali. Insași cestiunea este atātu de ponderosa și de interesu pentru noi, în cătu intr'adeveru merita o discussiune mai din adinsu și precătu numai se potē de lamuritoria, ca asiă apoi să ne potem orientă cătu mai bine, celu pucinu în viitoriu.

Ca unulu carele dela intrarea în vietia a statulu nostru organicu sum norocosu a ocupă loculu de asessoru în consistoriu și a servit acusi de 6 ani în calitate de referent la senatulu episcopescu, din alu carui-a reportu s'au emisu dispusețiunile referitorie la depunerea dării după sesiunile parochiali, ocupandu-me multu cu ac'est'a cestiune, me simțiescu și moralimintu si oficialimintu îndetoratu a face urmatoriile reflexiuni.

Despusețiunile consistoriiloru noastre s'au facutu la timpulu seu cu cõștinț'a și cu loru domni asessori, cari fiindu de tãra și dar și dirigatori administrativi — șiu de tãra și versati si cunoscedori de legi, șiu ocupatu cu afaceria dărilor, și au aflatu, că în urm'a casuriloru concrete numai atunci se potu scuti sesiunile parochiali de ingerint'a organeloru finantiali, d'ac preotimca ca usufructuaria, și va depură la timpu contributiunea.

Dlu P. Rotariu imputa consistoriiloru retacire, pentru că ele inesai au recercatu directiunile finantiali, ca cu rigore să incassediē restantiile de contributiuni dela respectivii preoti usufructuari de sesiuni, și dice: că prin ac'est'a consistoriile inesai s'au facutu essecutori de dare — mai aspri decâtu cei ai statulu; apoi că er' consistoriile au datu cauza de s'a emisu ucasulu ministerialu, prin care se amenintia sesiunile cu essecutiune reala, candu superioritățile diecesane nu vor stărui la depurarea dării de pamentu după sesiunile parochiali.

Asiă este; dar' en se vedem si caus'a ori motivele cari au îndemnatu pre consistoriu la aceste dispusețiuni!

Insași dlu Rotariu le cunoscē forte bine, atātu din actele ce i s'au concrediatu inca asta prima-văra ca jureconsultulu speciale pentru aceste cause, cătu și din normatiunile consistoriiali, pre cari d'a, ca referintele comisiunii finantiarie, emise din partea sinodulu eparchialu, le-a censuratu, și aflandu-le corespondentorie, le-a propusu spre a se luă la cunosciintia cu aprobare.

Normativulu din cestiune s'a publicatu și în „Albina,” în anulu trecut, și cõntinutulu aceluia trebue să-lu supunem cunoscutu stimabililoru lectori; dar' fiindu că dlu Rotariu acum lu-afla reu, puresa din retacire ori din nepricopere, și fiindu că se discute erasi cestiunea, credu a nu fi de prisosu să ni-lu improspectam pe scurtu.

Consistoriulu a esperiatu: că organele finantiali pre unii preoti, cu simțieri bune nationali, li constringe și persecuta pentru depurarea contributiunii; er' pre altii, buna ora cum eră repositulu Nicolau Morariu din Tierneteazu și Arcadiu Georgieviciu din Igristiu, unelte politice ale domniloru, nici candu nu li molestau pentru depurarea dării, asiă încātu restantiile agraradiite de pe mai multi ani, au devenitu forte însemnate, urcandu-se la multe sute de florini.

Murindu ambii acesti preoti, organele finantiali se pusera și secestrara sesiunile parochiali pentru marea restantia de contributiune; le dadera pe mai multi ani în arenda, cum li-a venit mai bine, și astfelu nici veduvelu ce orfanii repositiloru preoti nu-si potura capetă competintiele din venitulu intercalare, dar' nici credintiosiloru nu li remasa dotatiune pentru de a-si luă altu pastoriu sufletescu în loculu repositiloru!

Din acestu incidinte s'au facutu remonstratiuni la ministeriulu de culte și la celu de finantie. Dar' fara de nici unu rezultatu; căci resolutiunea categorica fũ: „an usufructuarius, ci proprietariulu de pamentu este obligatu după lege a ingrijii pentru depurarea contributiunii de stata. Insași dlu Babșiu, ca deputatu dietale, în anulu trecut, din incidintele unoru petitiuni cãtra Dieta în asemenea casuri, a întervenitu la fostulu ministru de finantie C. Ghiczy, informandu-lu cu date po-

sitive despre abuzurile si nedreptatirile ce le comitu organelo subalterne finantiale si cerendu remediulu necesariu si competinte. Si — pôte ca in urm'a acestei intreveneri, nu multu dupa aceea, directiunile finantiale fusera avisate de susu si comunicara consistoriului conspecte despre toti preotii restantieri in contributiune, totodata recoreandu, ca *consistoriulu s'e-i admonedie de timpuriu la depurare, pentru incunjiurarea consecintelor neplacute.*

Vedindu consistoriulu din acele conspecte ce i se comunicara, multime de sume restanti din contributiuni la preotime, si inca chiar mai vertosu la acei preoti, ce se bucura de o stare materiala binecvenuta, dar si de protectiunea domniloru, — a aflatu de lipsa a da unu nou cerculariu catra parintii protopresviteri, prin care, atragendu-li atentionea asupra consecintelor, ii-a indrumatu simplu numai, ca s'e admonedie pre usufructuarii de sess uni in restantie cu darea, s'e-si depuredie restantie; caci darea de pamentu er numai din venitul pamentului se cade se fiesolvitu.

Er deca cutare dintre preotii usufructuari ai sessiunilor crede, ca darea, aruncata asupra sessiunii parochiale, este nedrepta seu neproporcionata calitatii pamentului, acela s'e reclame pentru reducerea detorintei sale la cifra si mesura cuvenita; acesta cu atatu mai vertosu, caci densi, ca usufructuari, insisi au s'e senta greumentulu si apoi si usiurarea.

Directiunilor finantiale inse li s'a rescrisu, ca pe calea protopresviterilor s'au admoniatu preotii restantieri, a-si depura contributiunile la timpu, cu o cale insa le-a reflectatu, cumca ele, din aloru parte s'e grigescu de incassarea regulata a dărilor dupa sessiunile parochiale, ne mai lasandu a se gramadi restantie, caci pentru acelea biseric'a proprietaria nu pôte fi responsabilu, ci trebeu s'e fie respunditoric organelo statului, cari ori din ce privintia, nu grigescu la timpu de incassare.

A protestatu consistoriulu din capulu locului in contra ingerintic organeloru finantiale — pana la atacarea sessiunilor parochiale, in casuri de morte a preotilor usufructuari, facendu pretensiunea, ca contributiunea restante s'e incassadie din averea propria, lasamentale a respectivulu preotu usufructuariu.

Unde apoi se intempla, de organelo finantiale totusi — in lips'a de avere privata dupa preotii repausati, abstragendu de la dispusetiunile legii, nu voru s'e privescu de neincassabile restantie contributiunale si s'e o sterga, ci desconsiderandu protestarile indreptatescu a scote restantie ca si pana acelu lin venitul sessiunilor — pentru ca, ca s'a facutu, ca s'e nu le mai oupe si licetedio s'e de previa incunscintiare si resppective invoca a consistoriului.

Asta din acelu motivu s'a facutu asiã, pentru ca consistoriulu de o parte s'e pôte scrutã, deca intr'adeveru ingerintia organeloru finantiale facia de sessiunile parochiale la eventuala repausare a cutarui preotu este justificabila, adeca deca intr'adeveru dupa repausatulu n'a ramas nici o avere propria din care s'e-se pôte scote restantie de dare; er de alt'a parte ca in asemenea casuri, si pana ce s'e so faca pasii necesari, nu ele, organelo finantiale, cu antistiele comunale s'e oupe sessiunile parochiale si s'e le essarendedie pe mai multi ani, cu pretiuri bagatelo, ci consistoriulu ca autoritate biseric'esca, prin organelo sale s'e previna cu essarendarea.

Firesce cã aceta dispusetiune s'a prevediutu numai pentru casuri de extrema necesitate — precum s'a amintitu mai susu, spre scopulu d'a preveni ingerintia organeloru finantiale la esarendare, ma s'a si practicatu si — nu fara efectu, caci precandu organelo finantiale au esarendatu sessiuni, cu pretiu neinsemnatu, abia cãtu facca restantie contributiunei, — consistoriulu prin organelo sale a esoperatu pretiuri indoitte si a datu sessiunile cu conditiuni favorabile — parte er la preoti, parte la credintiosii bisericiei nostre, er nu la straini, precum o fecera — aproape regulatu, organelo finantiale.

Dupa a mea modesta parere, consistoriulu nostru diocesanu, intre marginile legii si in astu-felu de imprejurari, a facutu totu-ce i-a fostu permisu si cu putintia, apoi ca — ore facut'a bine? lasamu s'e judece on. publicu cotitoriu.

Nu potu inse retacã accea, ca multi chiar dintre domnii preoti, firesce nepreocupati, au intimpinatu cu recunoscintia dispusetiunile consistoriale, anume recercarea cãtra directiunile finantiale pentru indrumarea organeloru ca la incassarea contributiunei s'e proceda fara privintia la individualitatea restantierilor; din caus'a, caci prin asemenea procedere nu se va mai intempã ca unii preoti, — buna ora cum erau cei doi mai susu amintiti, — s'e fia protegiati spre vatemarea bisericiei, er altii, petru cã dora cutarai domnu nu sunt bineveduti, s'e se persecute si constringa fara de nici o crutare si inca inainte de timpu — la solvirea contributiunei!

Totu acei preoti si din acelu punctu de vedere au aflatu de bune si necesarie aceste dispusetiuni, pentru ca intr'adeveru si astadi mai avemu preoti de aceia, cari facendu-se unelte politice si tareindu-se naintea domni-

loru, dreptu favoru se scutescu pana ce sunt in victia de la respunderea dărilor si astu-feliu tolerati si favorisati chiar de cei ce sunt chiamati la incassarea cu rigore a dărilor, trecendu din victia fara a lasã o avere propria dupa sine, restantie de contributiuni remanu nedepurate, cauzandu atatu comunu cãtu si superioritatã biseric'esca, dar mai vertosu armatoriulu seu in oficiu si familiate neingrigite, fatalitatã respuse.

De cãtundu chiar unu essecutore de dare, ocaionalminte mi-dise: „Vedi dlu, de multu trebeu s'e faceti asiã. Mai abita-ieri veni unu preotu da ai Dvostre la oficiulu de dare si rogã pe perceptore s'e despuna a nu-i sa face essecutiune pentru restantie contributiunei inca de la anul 1865; dar i s'a spus, ca — nu se mai potu face essecutiuni ca odenora!“

Superatu preotulu, s'e-i fie reflectatu perceptoriulu: „D'apoi de unde s'e platescu eu acuma d'o data preste 300 florini? — vai de mine! de ce nu-mi faceti si acuma bine, ca eu si la alegerea deputatulu dietalu de estu timpu, ca si totu-de-unã, am tientiut cu voi; dar si dlu notariu mi-a promis, ca — nici de aci incoiala nu voi fi sili u s'e platescu darea!“

„Tote-su in dar! ce a fost, a trecut; nu se pôte mai multu, fiindu-cã consistoriulu, adeca dl. Sa dlu Episcopu a scrisu la ministeriu si de acolo a venitu ordinu la directiunea finantiale, er acesta a demandatu oficiulu de dare sub grea respundere s'e nu mai facca o a facutu pana acum, pentru a sessiunii parochiale sunt date preotilor numai ca dotatiune si celu ce le folosescu trebeu s'e platescu darea.“

Astfelu s'e fie deslucitu dlu perceptore contributiunulu! —

Dico dlu P. Rotariu, ca in casuri concrete se facemu procau statulu, ori crariulu, cu ss. legii la mana. Dar cu indresnescu, basatu pe esperintice de pana acum, a fi in contra acestei pareri; caci traimu in timpuri atatu de grelo, cãtu se forsescu Ddiou pe voro cine, de a se incurca in procese, cari consuma si s'ose esorbitanti si casuana mare perdore de timpu!

Si apoi ore de unde s'e suportamu atari s'ose? Cino s'ar induplecã a portã procesu in caus'a acesta cu multe sacrificie si estonele — fara s'ose? si — c'no astadi pôte sperã macar unu resultatu securu?!

Opiniunea dlui P. Rotariu, ca cestiunea asupra dreptulu de proprietate a sessiunilor parochiale s'e o delibere si reguladie maritulu congressu nationalu biseric'escu alu nostru, — o partinescu si eu, si — credu cã voru partinã si altii; caci intr'adeveru cu acesta nu suntemu inca de totu in curatu. Unu sustientu cã sessiunile parochiale apartien la averea universala a bisericiei, precum tience si biseric'a catolica despre ale ei pamenturi si parochiale si diocesanu etc. altii credu cã ele sunt averi eschisivo ale comunilor biseric'escei singuraticu, adeca ale parochieloru; mai altii, adeca s'o spunu apriatu, parintelo protopresviteru Miletiu Draghiciu, din preuna cu protimea din tractulu scu, pretinde cã sessiunile parochiale de felu nu sunt proprietati ale bisericiei ori bisericiororu, ci sunt donatiuni erarile mente inca de sub Maria Teresia eschisiminte preotiloru functionari.

Afirmatiunea acesta — probabilmente va fi falsa, de ora-ce sessiunile parochiale inca la facorea catastrulu in anul 1853, s'au pretrecutu in cartile funduarie, de si sub numire „Pfarrfond“, dar ca proprietati biseric'esce, aflatoric in respectivele comune.

In fine nu potu lasã neamintita si acca imprejurare: cã „necasu ministerialu“ ce dice dlu Rotariu cã l'ar fi veditu adresatu dlui Episcopu greco-catolicu alu Lugosiulu, si prin care se amenintia cu essecutiune reala sessiunile parochiale, pana acum consistoriulu nostru diocesanu — nu i s'a comunicatu.

Ar face bino inse dlu Rotariu, deca s'ar folosi de atare actu dreptu argumentu la cestiunea in privintia sessiunii parochiale din Igristu, si carcia proprietate antistia comunala prin mistificatiuni si falsificari culpabili a travestatu de comunale; nu altcum ar fi de doritu, ca dlu Rotariu s'e staruiescu cu tota posibilã intetire si la esoperarea venticidarii titlulu de proprietate a sessiunilor parochiale in cartile funduarie, — caro afacere mai de multu timpu i este incredintia in calitate de juroconsultu speciale!

Titulu de proprietate alu sessiunilor parochiale, mai vertosu in multe comune din protopresviteratelo Temisiora si a Banatu-Comlosiu, este forte defectuosu inregistratu la protocolulu cartii funduarie; caci i lipsescu genuinitatea, adeca si caracterulu nationalu si celu confessionalu ceca-ce pôte totdeunã s'e ni cãsedie inveluiclu, si chiar daune.

De altmintrel-a dlu P. Rotariu, ca advocatu, ni va face unu serviciu mare interesulu bisericiei, deca se va ocupã mai din adinsu cu treb'a acesta, si castigandu-si datelo necesarie, se nu astepte pana la timpulu tineroci congressulu, ci s'e pregatãscu unu proiectu de concludu, care s'e-lu comunice cu ambele consistorie din Aradu si Caransebesiu, pentru ca acetea cu votulu loru impreuna s'e-lu asterna sinodeloru eparchiale proximie, cari si ele

desbatandu-lu, se faca propunere corespunditoric maritulu congressu nationalu biseric'escu.

Petru Petroviciu,

assess. referinte la consist. aradanu in senatulu episcopescu.

Din Banatu-Comlosiu, cu datulu 28 oct. 1875.

precaudu de o parte ni se anuncia, cã — pentru cele mai de unadi publicate avemu s'e ne asteptãmu la procesu de presa, in care privintia s'ar fi facutu pasii necesari prin dlu protopopu V. Sierbanu, — d'alta parte ni se tramitu noue lamentari pentru portarea dlui protopopu V. Sierbanu, cu descrierea de noue scandale publice, cari insa — ni e rusine a le mai descrie cu de amenuțulu, si asteptãmu a le aretã naintea scaunulu juratiloru.

Destulu cã — pre scurtu lucrulu se dice a fi fost armatoriulu. Din protopopu a primitu corte in areniari de la Episcopulu; densu insa, fara s'e satisfacã insarcinariloru, se pune de convoca sinodu parochiale, cu scopu ca prin 3 — 4 omeni stricati ai sei, s'e medilocesca desmintirea si revocarea aretariloru facute in contra sa, pentru ca astfelu s'e parat sedie insarcinarile de susu. Dar — o patã. Poporulu adunatu er lu-lu la resperu, insultandu-lu si inju randu-lu in celu mai crudelu modu si scotiendu-lu cu rusine din sinodu, ca pe unulu ce nu e demnu a fi in turmã credintiosiloru!!

Indignatiunea este la culme, si unu nru considerabile de frantasi — nu mai scinu a cãte ora alãrga la noi, rogandu-ne si conjurandu-ne, s'e dãmã svatu si s'e ajutãmu poporulu a scãpa de acelu omu reuratosu, de la carele provine totã decaderea si noforicirea acelei comune mari si frumoșe!

Noi — asiã erolemu, cu li-am doveditu din destulu, cum ca — nu scinu svatu si — n'avemu ajutoriu. Deca presantitulu d. Eppu si cu ven. consistoriu nu vor sei dã svatu si ajutoru, apoi — nu ni remane, decãtu a rogã pre bunulu Ddiou s'e li ajute!

Varietati.

— (Inca o essecutiune caracterisatoricã a fericierei, de carea se bucura astadi statulu si poporale Ungariei.) Mai dileto trecut, foile straine ni spuncu, cã in Zichydorf, satu mare, locuitu de svabi, din Torontalu, pentru o detoria publica a comunoi, pentru carea toti locuitorii erau obligati, essecutiunea a ocupatu de fundu essecutiunale ciurdã locuitoriloru apoi pretiindu la 70.000 fl. di — sieptedieci mii floreni, a pus'o la toba si a vendutu intrãga cu — 5, di cinci mii de fl. v. a. Capetele de vite, vaci, boi, jucci si juniece, s'e fie fostu la 1000; si asiã de capu s'e se fie vendutu cãte 5 adeca cinci fl. vitã, neplatindu-lu so astfelu nici mcar pelca! — da comunã seracindu pon' la pele! — Numai in Turcia treb'a a ajunsu mai de parte de cãtu la noi; acolo, turcii ocupa ciurdele crestiniloru, unde d'au de ele, fora doba si vondiare: dar — si crestini tocmã asiã facu cu ale turciloru, unde potu pune man'a pre ole. —

— (Linã drumulu foratu de la Temisiera la Lugosiu) este dejã statorita definitivminte. Ea va porni dela garã de astadi din suburbialu Iosofinu, apoi va trece — incunjurandu cotatea, prin Fabricu, de aci cãtra Remetea, Recasiu, Topolovetiu, Belintiu, in ficare locu avendu statiune, si la Costeiu trecendu Temisulu, pana in Lugosiu. Intr'unu anu se crede cã aceta linã se va potã deschide; totu o data insa se va lucrã si la continuarea ei pan' la Caransebesiu, astfelu ca — dora inca v'erã anul 1877 s'e so pôte caiatoru cu „carulu de focu“, cum i dice poporulu nostru, pana la — parintelo Eppu Popasu! —

× (Procesulu pentru uciderea seu asasinarea diaristulu si deputatulu Sonzogno,) dupa pertractare de 20 de zile naintea curtii de jurati in Roma, sambatã trecuta se desise, fiindu condamnatu — toti acusatii, afara de Scarpeti, adeca: Armati, Moreli, Farina, Frazzu si Luciani, la inchisore pe vitiã si la solvirea apseloru. —

Consemnarea mai departe

a contributoriloru benevoli din protopresviteratulu gr. or. alu Hassiasulu, pentru zidirea edificiu de scola pedagogica teologica in Aradu: Dd. Dionisiu Popescu, par. in Jabaru, Iosifu Cadariu, par. in Siasianovetiu, si Ilie Micu, par. in Paniova, cate 10 fl. la olalta 30 fl. v. a. —

Catra acestiã adaugandu-se sumã din colectele publicate in urii 67 si 70 in suma de 720 fl. face cu totulu pana acumã 750 fl. v. a. (Continuare urmãdia.)

Belintiu, 30 oct. v. 1875.

G. Cratiunescu,

protopopu.

Publicatiuni tacsabili.

Concurre:

Pentru postulu invetiatorescu dela scola confesionala romana gr. or. din comunã Valeadienti, protopresb. Caransebesiulu, se publica a treiã ora concursu cu terminu de 6

septemani, socotindu dela primã publicare i „Albina.“

Salariulu anualu este de 150 fl. v. a. 25 meti de cucuradiu, 8 orgie de lomne, 2 jugeri livada, 3/4 jug. gradina de legumi si cartiru liberu.

Doritorii de a ocupa aceta locu, au pana la terminu a-si tramite recursele instruate cu documintele prescise de stat. org. la onor. d. protopopu alu Caransebesiulu; recursele intardiate nu se vor lua in consideratiune.

Valeadienti, 5 octobru 1875. Comitatu parochiale in contielegere cu dnulu protopresb. alu tractulu. 1—3

Pentru indeplinirea parochiei din comunã Darvas, protopresbiteratulu Oradei-mari cu acesta se escrie concursu. Emolumintelu, sunt: 1, sesiune de pamentu, (40 de jugere, 10 jugere pasiune, 20 cubule de bucate, dio) metate grãu, diumetate ordiu; stolele indatinat dele 70 de familie, cortelu liberu. Terminulu alegerii se defige pe 12 Noemvre a. e. cal. vechiu.

Dat. in Darvas, in 10 oct. 1875. 2—3 Comitatu parochiale.

Pentru parochia vacante M. Lazuri, cu filiã Calea-mare, prin acesta se escrie concursu. Emolumentele sunt: 12 jugere da pamentu aratoriu, 4 holde fenatiu, birulu dele amandoune comunelã, 36 cubule diumetate grãu, diumetate cucurudin, stolele indatinat dele 200 numere, cartiru liberu in M. Lazuri; Terminulu se defige pe in 16 Noemvre cal. vechiu 1875.

Datu in M. Lazuri 26 oct. 1875. 2—3 Comitatu parochiale.

Doritorii de a recurge la unã seu altã din tre aceste parochii, au a se infacisã in tru una domineca seu sãbãtore, spre a-a aretã desteritatea in cantãrile beserecesci resp. in servitiile preotiesci.

Avendu recursurilo, bine instruate in intielesulu statulu org. a fi transpuse la protopresbiteratulu Oradei-mari, Simsonu Bica, pana in diuã nainte de alegere.

In contielegere cu: Simsonu Bica mp. protopresvitetulu tract.

Infintiendu-se unu postu de suplinte langa invetiatorulu Ioane Bosca din Delinesci in comit. Carasiulu, protopopiatulu Caransebesiulu, cu emolumentele de 2/3 din salariulu anualu invetiatorescu cu si cortelu liberu prin acesta se publica concursu pentru acetu postu cu terminulu pana la 9 noembru a. e. cal. vechiu, in care diua se va tience si alegerea.

Salariulu anualu invetiatorescu consta din 300 fl. banii gata, 10 fl. pentru scripturistica, 10 orgie de lomne din cari se incaldie-see si scola; 2 jugere de livada, gradina de legumi de 1200 stengini [] si cortelu liberu.

Doritorii de a ocupa acetu postu de suplinte ar s'e tramita petitiunile loru instruate in intielesulu statulu org. la protopresbiteratulu gr. or. romanu din Caransebes.

Delinesci in 10 octobru 1875. Comitatu parochiale in contielegere cu pre on. d. protopresb. Nicol. Adreevici. 3—3

Pentru statiunea invetiatoresca din comunã F. Batoru, din protopopiatulu Oradei-mari, inspectoratulu Tulcei, se escrie concursu cu terminu pana la 23 noembru st. v. Emolumentele sunt: 1) 40 fl. v. a. in bani gata; 2) In naturalu 10 cubule grau si 6. cucuradiu, 16 magi de fenu, 9 stangoni de lomne din cari se va incaldi si scola; 3. 6 holde catastrali de pamantu aratoriu de calitate buna, si cortelu liberu.

Doritorii de a ocupa aceta statiune sunt avisati a tramite recursele loru — instruate dupa statutulu nostru organicu si adresate comitetulu parochiale din F. Batoru, — la subserisulu in Talca pana in 23 noembru, candu va fi si alegerea.

F. Batoru, 5 octobru 1875. — Comitatu parochiale, in contielegere cu mine: Moise Porumbu, ispec. cerc. de scole. 2—3

In urmarea ordinatiunei V. Consistoriu din 25 septembrie a. e. nr. 2087 se deschide prin acesta concursu pentru vacantea parochia din Comiatu, protopresviteratulu Lipovii, cu terminu pana la 30 noembru s. v. in carea diua va fi si alegerea.

Emolumentele sunt: 1/2 sesiune de pamentu; birulu parochiale dela 70 case, cãte una mesura de grãu; si stolele indatinat, — cu acca observare inse cã deca n'ar fi alesu Administratorulu de pana acumã, in decurgerea unui anu are se capetu ele 1/2 din tote venitele si beneficielo parochiale.

Doritorii de a ocupa aceta parochia s'e si tramita recursurilo, — instruate in intielesulu statulu organicu si adresate Comitatu parochiale — la dlu protopresviteru in Lipova.

Comiatu, 19 octobru 1875. Comitatu parochiale in contielegere cu mine: Ioanu Tievãnu, protopopu. 3—3